

จดหมายข่าว

สภากษัตริย์ปกเกล้า

King Prajadhipok's Institute | www.kpi.ac.th

ISSN 0503-2080

สถาบันวิชาการชั้นนำด้านการพัฒนาประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
ธรรมาภิบาล และสันติวิธี มุ่งนำความรู้สู่สังคม เพื่อประโยชน์ส่วนรวม

ปีที่ 25 ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม พ.ศ. 2567

ปาฐกถาพิเศษในหัวข้อ “Why globalization has failed to reduce inequality”

โดย Professor Eric Stark Maskin ผู้ได้รับรางวัลโนเบลในสาขาเศรษฐศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด .. หน้า 2

เด่นในฉบับ ๑

ศัพท์การเมือง ..

“มุ้งการเมือง” (political faction)
.. หน้า 5

ผู้แทนทางการเมืองแบบตัวแทน

(delegation) .. หน้า 6

ไฟฟ้าประชาธิปไตย.. ทรงอภิเษกสมรส

.. หน้า 11

จดหมายข่าวสถาบันพระปกเกล้า

King Prajadhipok's Institute Newsletter

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเผยแพร่ข่าวสาร ประชาสัมพันธ์กิจกรรมและผลงานของสถาบัน
2. เพื่อส่งเสริมและเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

ทางคณะผู้จัดทำยินดีที่จะเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนข่าวสารที่มีประโยชน์หรือน่าสนใจต่อสาธารณชนและขอสงวนสิทธิ์ในการสรุปย่อ ตัดทอน หรือเพิ่มเติมตามความเหมาะสม

ความเห็นและทัศนะในแต่ละเรื่องเป็นของผู้เขียน ซึ่งทางคณะผู้จัดทำและสถาบันพระปกเกล้าไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป

คณะที่ปรึกษา

นายวิฑูรย์ ชัยภาคภูมิ
ดร.ถวิลวดี บุรีกุล
รศ.ดร.อิสระ เสรีวัฒนวุฒิ
นายศุภณัฐ เพิ่มพูนวิวัฒน์
ดร.สตีเฟน ธนานิธิโชติ
นางสาวสุพรรณิ งามวุฒิกุล
นางกาญจนา ศรีปีดถา
นางสาวธีรพรรณ ใจมัน
นายภควัต อัจฉริยะปัญญา
ดร.ศรีณยู หมั่นทรัพย์
นางณัชชาภัทร อมรกุล
นางธนัชฐา สุขะวัฒนะ

บรรณาธิการ

นายณัฐพงศ์ รอดมี

กองบรรณาธิการ

นางสาววรรรัตน์ ชัยชนะ
นางสาวชยานิษฐ์ ไกรจิราลักษณ์
นางสาวเกษณี ธนการศักดิ์
นางนรารรณ อธิวาสนพงษ์
นางสาวปรารถนา ทองรักษ์
นายรัชชดล รัตนวิเชียร

ประสานงานการผลิต

นายฉัตรชัย วิทยานนท์

ที่ตั้งสถาบันพระปกเกล้า

ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษาฯ 120 หมู่ 3 อาคารรัฐประศาสนภักดี (อาคารบี) ชั้น 5 (โซนทิศใต้) ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร 10210 โทรศัพท์ 0-2141-9754 โทรสาร 0-2143-8181
www.kpi.ac.th

สถาบันพระปกเกล้าเป็นสถาบันทางวิชาการแห่งชาติซึ่งเป็นนิติบุคคล อยู่ในกำกับดูแลของประธานรัฐสภาเป็นหน่วยงานของรัฐที่ไม่เป็นส่วนราชการ ตามกฎหมายว่าด้วยการจัดระเบียบปฏิบัติราชการฝ่ายรัฐสภาและไม่เป็นรัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณและกฎหมายอื่น

พิมพ์ที่ ศูนย์การพิมพ์แก่นจันทร์ จำกัด

6 ซอย 1 กาญจนานิเทศ 4 แขวงออเงิน เขตสายไหม กรุงเทพมหานคร 10220
โทรศัพท์ 08-1655-8606

สถาบันพระปกเกล้า โดยความร่วมมือจาก IPF จัดปาฐกถาพิเศษในหัวข้อ

Why globalization has failed to reduce inequality

เมื่อวันที่ 16 มกราคม 2567 สถาบันพระปกเกล้า ร่วมกับ International Peace Foundation (IPF) ร่วมเป็นเจ้าภาพจัดการปาฐกถาพิเศษ “Why globalization has failed to reduce inequality” โดย Prof. Eric Stark Maskin ผู้ได้รับรางวัลโนเบล

ในสาขาเศรษฐศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด เป็นองค์ปาฐก โดย ดร.ถวิลวดี บุรีกุล รองเลขาธิการสถาบันพระปกเกล้า Mr. Uwe Morawetz ประธาน International Peace Foundation กล่าวต้อนรับและกล่าวเปิดงาน นอกจากนี้ยังได้รับเกียรติจาก ดร.ชิงชัย หาญเจนลักษณ์ กรรมการวิชาการสถาบันพระปกเกล้า นายณัฐพงศ์ รอดมี ผู้ช่วยเลขาธิการสถาบันพระปกเกล้า รศ.ดร.ชมพูนุท โกสลากร เพิ่มพูนวิวัฒน์ ผู้อำนวยการหลักสูตรประกาศนียบัตรชั้นสูงการบริหารเศรษฐกิจสาธารณะสำหรับผู้บริหารระดับสูง รศ.ดร.วัชรียา โตสงวน และผู้บริหารหน่วยงานของภาครัฐ เอกชน และนักศึกษาหลักสูตรต่างๆ ของสถาบันพระปกเกล้า พร้อมด้วยนักวิชาการ ทีมงานวิเทศสัมพันธ์ เข้าร่วมฟังและแลกเปลี่ยนความเห็นในกิจกรรมดังกล่าวอย่างน่าสนใจ ซึ่ง การปาฐกถาในครั้งนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการจัดงาน Thai-Japan ASEAN BRIDGES event series เพื่อการฉลองครบรอบ 50 ปี ความสัมพันธ์ญี่ปุ่น-อาเซียน เสริมสร้างหุ้นส่วนเชิงยุทธศาสตร์เพื่อความมั่นคง ความรุ่งเรือง และความยั่งยืน โดยกำหนดจัดงานทั้งในญี่ปุ่น และอาเซียน โดยมีผู้ได้รับรางวัลโนเบล สาขา ฟิสิกส์ เคมี การแพทย์ และเศรษฐศาสตร์ ร่วมเป็นวิทยากรผ่านศูนย์กลางองค์กรแห่งความรู้ระดับประเทศอย่างสถาบันพระปกเกล้า เพื่อส่งต่อองค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์สู่สังคมต่อไป

ศัพทการเมือง ..

“มุ้งการเมือง” (political faction)

“มุ้งการเมือง” (political faction) เป็นลักษณะการรวมตัวกันเป็นกลุ่มย่อยภายในองค์กรทางการเมืองหนึ่ง ๆ ซึ่งการรวมกลุ่มภายในนี้มีการจัดตั้งในลักษณะที่ไม่เป็นทางการและเป็นการรวมกลุ่มแบบหลวม ๆ โดยมีสิ่งยึดโยงบางประการ เช่น พื้นที่ อัตลักษณ์ กลุ่มผู้สนับสนุน เป็นต้น การรวมตัวกันของมุ้งการเมืองเกิดขึ้นเพื่อสร้างอำนาจต่อรองบางประการในองค์กรทางการเมืองนั้น ๆ ซึ่งปรากฏให้เห็นอย่างชัดเจนได้ทั้งในขบวนการทางการเมืองและพรรคการเมือง โดยเฉพาะในพรรคการเมืองที่มุ่งเน้นการลงสมัครรับเลือกตั้งเพื่อให้เข้าไปมีตำแหน่งในทางการเมืองและจะได้ผลักดันวาระนโยบายให้บรรลุผล ดังนั้นพรรคการเมืองจึงเป็นองค์กรทางการเมืองที่ก่อให้เกิดมุ้งการเมืองได้ง่าย แต่ก็ไม่ได้เกิดขึ้นในทุกพรรคการเมืองเสมอไป สำหรับพรรคการเมืองที่มีมุ้งการเมืองอยู่ภายในนั้น เมื่อได้รับการเลือกตั้งแล้วพรรคการเมืองก็จะมีการจัดสรรตำแหน่งต่าง ๆ ซึ่งในช่วงเวลานี้เองที่มุ้งการเมืองจะมีบทบาทในการต่อรองตำแหน่งระดับสูงเพื่อนำไปสู่การผลักดันวาระนโยบายที่กลุ่มตนเองสนใจ

สำหรับในการเมืองไทยนั้น จะเห็นบทบาทของมุ้งการเมืองที่ชัดเจนในช่วงทศวรรษ 2530 และหลังจากที่มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 โดยเฉพาะเมื่อ “พรรคไทยรักไทย” เป็นพรรคแกนนำในการจัดตั้งรัฐบาลในปี พ.ศ. 2544 ทั้งนี้บทบาทของมุ้งการเมืองปรากฏเด่นชัดอีกครั้งหนึ่งจนเป็นที่ถูกกล่าวถึงในวงกว้างเมื่อมีการก่อตั้ง “พรรคพลังประชาชน” ในปี พ.ศ. 2562

“มุ้งการเมือง” ในการเมืองไทยเกิดขึ้นควบคู่กับการเมืองเรื่องการเลือกตั้งและพรรคการเมือง เนื่องจากเมื่อเมืองการเมืองขนาดใหญ่ก็ย่อมจำเป็นที่จะต้องดึงทรัพยากรบุคคลจากกลุ่มย่อยต่าง ๆ เข้ามา ดังนั้นจึงต้องมีการจัดการที่เหมาะสมเพื่อให้การขับเคลื่อนงานขององค์กรทางการเมืองนั้น ๆ มีเสถียรภาพ ดังเห็นได้ว่าการเกิดขึ้นของมุ้งการเมืองมักจะเกิดในพรรคการเมืองและจะเป็นพรรคการเมืองที่เป็นฝ่ายรัฐบาลเป็นหลัก โดยมีปัจจัยที่เอื้อให้เกิดมุ้งการเมือง 2 ประการ คือ ปัจจัยภายในที่เป็นเรื่องของการจัดองค์กรพรรคการเมืองและปัจจัยภายนอกที่เป็นเรื่องของกติกาการเลือกตั้ง ในกรณีของการเมืองไทยมุ้งการเมืองมักเป็นตัวแปรสำคัญที่ส่งผลต่อเสถียรภาพของรัฐบาล ในทศวรรษ 2530 บทบาทและอิทธิพลของมุ้งการเมืองกลายเป็นโจทย์ของการปฏิรูปการเมืองหลังเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ พ.ศ. 2535 แม้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 จะพยายามสร้างพรรคการเมืองใหม่เป็นสถาบันที่เข้มแข็งมีการจัดองค์กรภายในพรรค ส่งเสริมการตั้งสาขาและสมาชิกพรรค ทว่ามุ้งการเมืองก็ไม่อาจหมดไป ดังปรากฏในกรณีรัฐบาลของพรรคไทยรักไทยหรือแม้แต่รัฐบาลพรรคพลังประชาชนระหว่างปี พ.ศ. 2562-2566 ก็เป็นตัวอย่างของการรวบรวมมุ้งการเมืองเข้ามาร่วมภายในพรรค ขณะเดียวกันมุ้งการเมืองก็เป็นตัวแปรสำคัญที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนขั้วจัดตั้งรัฐบาล ดังปรากฏตลอดทศวรรษ 2530 และทศวรรษ 2550 ในกรณีพรรคประชาธิปัตย์

ที่มา : ฐานข้อมูลการเมืองการปกครองสถาบันพระปกเกล้า

หลักสูตร ปกม. 12

ศึกษาดูงานภาคอีสาน ณ จังหวัดขอนแก่น-กาฬสินธุ์-ร้อยเอ็ด

เมื่อวันที่ 25-27 มกราคม 2567 วิทยาลัยพัฒนาการปกครองท้องถิ่น สถาบันพระปกเกล้า นำคณะนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรกฎหมายท้องถิ่น รุ่นที่ 12 (ปกม.12) ศึกษาดูงานภาคอีสาน ณ จังหวัดขอนแก่น – กาฬสินธุ์ – ร้อยเอ็ด กิจกรรมดังกล่าว นำโดย รองเลขาธิการสถาบันพระปกเกล้า รศ.ดร.อิสระ เสรีวิวัฒนวุฒิ นายณัฐพงศ์ รอดมี ผู้ช่วยเลขาธิการสถาบันพระปกเกล้าและนายภควัต อัจฉริยปัญญา ผู้อำนวยการวิทยาลัยพัฒนาการปกครองท้องถิ่น

โดยวันแรกเดินทางไปศึกษาดูงานและฟังบรรยาย เรื่อง “การบังคับใช้กฎหมายเพื่อการขับเคลื่อนขอนแก่น smart city” ณ เทศบาลนครขอนแก่น โดย ปลัดเทศบาลนครขอนแก่น บรรยายและให้การต้อนรับ และช่วงบ่ายลงพื้นที่และศึกษาดูงานในประเด็นรถไฟรางเบาภายในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตขอนแก่น โดยคณาจารย์จากคณะวิศวกรรมศาสตร์ บรรยายและให้การต้อนรับ

วันที่สองเดินทางไปศึกษาดูงาน ณ จังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อฟังบรรยาย เรื่อง “บริการการแพทย์ฉุกเฉิน 1132 ส่งต่อด้วยรัก พิชัยชีวิตร และโครงการจิตอาสาดีสร้างสุขที่ปลายทาง” โดย นายกเทศมนตรีเมืองกาฬสินธุ์ และวันที่สามเดินทางไปศึกษาดูงาน ณ จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อฟังบรรยาย เรื่อง “การบริหารพื้นที่บุกรุกเพื่อบริการสาธารณะ” ช่วงบ่ายนำคณะศึกษาดูงานลงพื้นที่บริเวณที่มีการบุกรุกการใช้พื้นที่สาธารณะ โดย รองนายกเทศมนตรีเมืองร้อยเอ็ด และประธานสภาเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด นอกจากนี้ คณะศึกษาดูงานยังได้มีโอกาสเยี่ยมชมหอโหวด 101 ของเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด การศึกษาดูงานครั้งนี้ทำให้นักศึกษาหลักสูตร ปกม. 12 สามารถเก็บเกี่ยวความรู้ความเข้าใจประเด็นกฎหมายที่ใช้ในการทำงานของท้องถิ่นเพิ่มขึ้นและได้รับประสบการณ์ตรงจากการลงศึกษาข้อมูลพื้นที่จริง

ผู้แทนทางการเมือง แบบตัวแทน (delegation)

ผู้แทนทางการเมืองแบบตัวแทน (delegation) หมายถึง ผู้แทนทางการเมืองที่ต้องทำหน้าที่และปฏิบัติตนตามความต้องการของผู้เลือกตั้งหรือพลเมืองในเขตเลือกตั้งที่ตนเป็นผู้แทน แนวคิดนี้มองว่าผู้แทนแบบตัวแทนไม่มีหรือไม่ควรมีการใช้วิจารณญาณและความคิดของตนเองเพื่อตัดสินทั้งว่าจะอะไรคือผลประโยชน์หรือสิ่งที่ดีที่สุดในประชาชนหรือของเขตเลือกตั้งที่ตนอยู่ ผู้แทนทางการเมืองแบบตัวแทนต้องทำหน้าที่เพียงสะท้อนความต้องการและผลประโยชน์ของพลเมืองในเขตเลือกตั้งเท่านั้น ทั้งนี้ ซูซานนา โดวี (Suzanne Dovi) เสนอว่าผู้แทนทางการเมืองแบบตัวแทนต้องทำตามลำดับความชอบที่ผู้ออกเสียงเลือกตั้งได้แสดงออกมา ในการทำความเข้าใจแนวคิดผู้แทนทางการเมืองแบบตัวแทนสามารถพิจารณาผ่านพัฒนาการทางแนวคิดและองค์ประกอบของแนวคิดดังกล่าว

พัฒนาการและฐานคิดผู้แทนทางการเมืองแบบตัวแทน

การพิจารณาความหมายของผู้แทนทางการเมืองแบบตัวแทนต้องย้อนพินิจไปในยุคโบราณที่แนวความคิดความเป็นผู้แทนปรากฏขึ้นมาจากมิติทางประวัติศาสตร์และพัฒนาการทางความคิดของโลกตะวันตกและมรดกทางวัฒนธรรมของยุโรปพวกเขาว่าแนวคิดผู้แทนทางการเมืองมีจุดเริ่มต้นจากธรรมเนียมทางกฎหมายของโรมันที่พิจารณา

ถึงความเป็นตัวแทนและข้อจำกัดทางอำนาจของผู้แทนที่ทำหน้าที่แทนคนอื่นในกระบวนการยุติธรรมเพื่อตัดสินคดีความ ต่อมาแนวคิดความเป็นผู้แทนดังกล่าวได้แผ่ขยายไปถึงภาคส่วนอื่นในทางการเมืองที่นำมาสู่ความคิดความเป็นผู้แทนทางการเมืองและมีการพัฒนาลักษณะและบทบาทของความเป็นผู้แทนในหลายแวดวงการเมืองและตำแหน่งทางการเมือง/การบริหารงานภาครัฐต่าง ๆ ทั้งในทางการทูตและการปกครองในระดับรัฐกับท้องถิ่น ฯลฯ ที่ทำให้พัฒนาการของระบบกฎหมายและการปกครองของยุโรปในชั้นหลังได้นำเสนอแนวคิดและวิธีปฏิบัติของความเป็นผู้แทนทางการเมืองในสองลักษณะที่เติมเต็มซึ่งกันและกัน คือ ผู้แทนทางการเมืองแบบตัวแทน (delegation) และ ผู้แทนทางการเมืองแบบได้รับมอบหมาย (trustee)

จากพัฒนาการของระบบกฎหมายของแนวคิดผู้แทนทางการเมืองแบบตัวแทนสามารถพิจารณาจากมิติการให้คำสั่ง (instructions) ที่ผู้แทนจะได้รับจากผู้ที่ถูกแทนหรือสิ่งที่ถูกแทน (the represented) เพื่อนำคำสั่งเหล่านี้ไปเตรียมตัวสำหรับการเข้าร่วมที่ประชุมในฐานะผู้แทน ในธรรมเนียมทางกฎหมายของยุคกลางก็เช่นกันที่ผู้มีอำนาจทางฆราวาส (secular) และทางศาสนจักร (religious) ก็มองว่าผู้ที่ถูกแทน/สิ่งที่ถูกแทน

ที่มา : ฐานข้อมูลการเมืองการปกครองสถาบันพระปกเกล้า

ควรทำหน้าที่ให้ข้อเสนอแนะต่อผู้แทน (delegate) ของพวกเขาให้ไปส่งเสียงเรียกร้องความต้องการและปกป้องเสรีภาพและผลประโยชน์ของชุมชนท้องถิ่น แม้ว่าประสบการณ์ความเป็นตัวแทนจะมีข้อจำกัดเป็นอย่างมาก เนื่องจากระดับการพัฒนาให้เป็นสถาบันของผู้แทนมักมีข้อบกพร่องและมีมิติที่ให้ความสำคัญกับการสั่งการแบบบนลงล่าง (อันหมายถึงการที่เจ้าผู้ปกครองและคำสั่งของพวกเขามีความสำคัญต่อชีวิตคนเบื้องล่าง) ที่มีมากกว่าการให้ความสำคัญกับมิติจากล่างขึ้นบน (อันหมายถึงการให้คนเบื้องล่างสามารถเลือกหรือกำหนดผู้แทนเองได้) แต่แนวคิดความเป็นผู้แทนทางการเมืองก็ยังมีร่องรอยและรักษาความสืบเนื่องทางความคิดและวิถีปฏิบัติมาจนถึงยุคสมัยใหม่ที่มีการปกครองของประเทศทางยุโรปเริ่มให้ความสำคัญกับความเป็นผู้แทนมากยิ่งขึ้นสะท้อนได้จากการถกเถียงความคิดเกี่ยวกับความเป็นผู้แทนทางการเมืองที่พบในนักคิดในโลกภาษาอังกฤษอย่าง โทมัส ฮอบส์ (Thomas Hobbes) และเอ็ดมันด์ เบิร์ก (Edmund Burke) หรือนักคิดชาวฝรั่งเศสอย่าง มงเตสกีเยอ (Montesquieu) หรือนักคิดและนักการเมืองชาวอเมริกันอย่าง เจมส์ เมดิสัน (James Madison)

มงเตสกีเยอเป็นนักคิดนักปรัชญาชาวฝรั่งเศสผู้หนึ่งที่ตระหนักถึงความสำคัญของการมีผู้แทนทางการเมือง เขาได้พยายามพัฒนาการวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบถึงรูปแบบการปกครองผ่านการใช้อรรถมนูญของอังกฤษเป็นต้นแบบของการมีรัฐบาลหรือการปกครองที่เสรี ควบคู่กับการพัฒนาแนวคิดการปกครองแบบตัวแทน (representative government) ให้ซับซ้อนขึ้นจนส่งผลต่อกรอบโมทัศน์ทางความคิดทางการเมืองสมัยใหม่ มงเตสกีเยอเสนอว่าการมีสภาของเหล่าผู้แทนที่ได้รับมอบอำนาจในการตรากฎหมายและสามารถส่งผ่านมุมมองของประชาชนถือได้ว่าเป็นเครื่องมือสำคัญของรัฐขนาดใหญ่ที่การอาศัยการปกครองแบบประชาธิปไตยทางตรงเป็นสิ่งที่เป็นไปไม่ได้ ข้อเสนอของมงเตสกีเยอได้นำเสนอมุมมองใหม่ที่สำคัญสองประการ คือ มุมมองใหม่ที่มีต่อสังคมและการเชื่อมโยงภายในสังคม และ มุมมอง

ต่อปัญหาการจำกัดอำนาจ (power limitation) จนนำมาสู่ข้อถกเถียงเกี่ยวกับความเป็นตัวแทน (representation) และรูปแบบสถาบันของความเป็นตัวแทนว่าจะต้องให้ความสำคัญต่อมุมมองทั้งสองด้านนี้ควบคู่กันในฐานะที่เป็นเครื่องมือของการทำให้ผลประโยชน์ที่มีอยู่หลากหลายในสังคมสามารถมีที่ทางและส่งเสียงออกมาได้ (ผ่านสถาบันความเป็นตัวแทน) และการจำกัดอำนาจอันสมบูรณ์ของผู้ปกครอง (โดยการมีสถาบันที่มีผู้แทนจำนวนมากทำหน้าที่ใช้อำนาจและตรากฎหมาย) ท้ายสุดแล้วปัญหาแกนกลางสำคัญของสองมุมมองคือจะทำอย่างไรในการแปลงคะแนนเสียงข้างมาก (plurality) มาเป็นการตัดสินใจที่เป็นหนึ่งเดียวกันเพื่อประโยชน์ส่วนรวม นอกจากนี้ เจมส์ เมดิสัน ยังเสนออีกว่าการปกครองแบบผู้แทนคือการมีรัฐบาลของผู้แทนที่มากจากจำนวนประชาชนจำนวนน้อยที่ได้รับเลือกจากประชาชนที่เหลือ และการมีรัฐบุรุษอันทรงภูมิจะต้องไม่ทำตัวเป็นคนถือหางเสืออยู่ตลอดไป เมดิสันยังเสนออีกว่าการมีจำนวนประชากรที่มากและหลากหลายจะเป็นวิธีการหนึ่งที่ดีต่อปัญหาการมีผู้ความเป็นผู้แทนที่เลว (bad representation) กล่าวคือความขึ้นชอบของผู้ที่ถูกแทนจะถูกป้องกันปัญหาของการแบ่งฝักแบ่งฝ่าย (faction)

นอกจากนี้ หากพิจารณาจากพัฒนาการทางสถาบันทางการเมืองของผู้แทนอย่างรัฐสภาในบางประเทศพบว่า การก่อตัวของแนวคิดผู้แทนที่ให้น้ำหนักไปทางการเป็นผู้แทนทางการเมืองแบบตัวแทน การพัฒนาและเปลี่ยนผ่านของสถาบันรัฐสภาในอังกฤษเป็นตัวอย่างหนึ่งที่ทำให้ภาพดังกล่าว เนื่องจากแนวคิดความชอบธรรมของสถาบันรัฐสภาของอังกฤษมีความเก่าแก่ยาวนานมาตั้งแต่ศตวรรษที่ 13 ที่อิงกับแนวคิดความเป็นผู้แทนกับชุมชน (community) ว่าผู้แทน (representatives) จะได้รับอำนาจอย่างเต็มรูปแบบจากชุมชนในการไปเข้าร่วมประชุมสภาและสภาสามัญ (the House of Commons) ถูกทำความเข้าใจว่าเป็นตัวแทนของประชาชน ขณะที่สถาบันกษัตริย์ไม่ถูกมองว่ามีลักษณะเป็นตัวแทนประชาชนเหมือนกับสภา แม้ว่า

จะมีข้อสงสัยว่าสภาของอังกฤษในยุคโบราณจะสะท้อนเสียงและเป็นตัวแทนของประชาชนได้จริงหรือไม่ เนื่องจากการเลือกตั้งหรือได้มาซึ่งสมาชิกสภาไม่ได้อิงกับประชาชนที่เป็นคนส่วนใหญ่ของรัฐในขณะนั้น เพราะตำแหน่งในสภาสามารถซื้อขายได้ การจัดสรรตำแหน่งในสภาให้กับผู้มีอำนาจทางการบริหารและการมีจำนวนผู้มีสิทธิลงคะแนนที่น้อยมากในเขตเลือกตั้งแต่ละแห่ง จนทำให้สมาชิกสภาสามัญไม่ได้มีความจำเป็นในการตอบสนองต่อผู้ออกเสียงเลือกตั้ง และขาดการเปิดเผยสู่สาธารณะของสภา (parliamentary publicity) ก็ทำให้สาธารณชนยากที่จะควบคุมการทำงานของเหล่าผู้แทนในสภา อย่างไรก็ตาม สภาสามัญของอังกฤษก็ได้ช่วยบ่มเพาะแนวคิดความเป็นผู้แทนแบบตัวแทน เนื่องจากความเป็นผู้แทนทางการเมืองต้องเป็นตัวแทนเพื่อนำเสนอข้อมูลข่าวสารและความคิดเห็นของชุมชนต่อสถาบันกษัตริย์หรือสภาด้วยความคาดหวังว่าจะช่วยนำไปสู่การตัดสินใจที่เป็นคุณแก่ชุมชน นอกจากนี้ความเป็นผู้แทนทางการเมืองต้องยืนยันในกระบวนการของการเลือกตั้งผู้แทนที่สะท้อนมุมมองของชุมชน ทั้งนี้ สภาของอังกฤษถูกมองว่าเป็นพื้นที่ของ “การไต่สวนอันยิ่งใหญ่ของชาติ สภาจะต้องเป็นตัวแทนเพื่อนำเสนอความคับข้องใจของประชาชนต่อกษัตริย์ และประชาชนจะต้องเลือกผู้แทนให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ (the grand Inquest of the Nation, they are to represent the grievances of the People to their Sovereign; and the People are always to choose proper representatives for that Purpose.)”

องค์ประกอบของผู้แทนทางการเมืองแบบตัวแทน

แนวคิดที่ว่าด้วยผู้แทนทางการเมืองแบบตัวแทน โดยทั่วไปควรทำหน้าที่นำเสนอความคิดของประชาชนที่อยู่ในเขตเลือกตั้งไปยังพื้นที่หรือสถาบันทางการเมืองซึ่งทำหน้าที่ในการตัดสินใจในประเด็นสาธารณะอย่างรัฐสภา โดยแนวคิดนี้มีลักษณะเฉพาะ 2 ประการ คือ

1) ผู้แทนทางการเมืองทำหน้าที่เป็นเครื่องมือของพลเมืองผู้มีสิทธิเลือกตั้งในพื้นที่ที่เลือกตนขึ้นมา

แม้ว่าในเขตเลือกตั้งหนึ่งจะมีประชาชนที่มีลักษณะอัตลักษณ์ และความคิดเห็นที่หลากหลายแตกต่างกัน แต่ตราบเท่าที่พื้นที่ของประเทศมีขนาดใหญ่เพียงพอ และผลประโยชน์ส่วนตนของแต่ละคนที่ขัดกันนั้นมิได้ทำให้ผลประโยชน์ของประเทศเสียหาย พลเมืองสามารถย้ายถิ่นฐานและเปลี่ยนที่อยู่ของตนไปยังเขตเลือกตั้งอื่นได้ หากพวกเขาเผชิญกับการละเมิดเสรีภาพหรือไม่พอใจในตัวผู้แทนของเขตเลือกตั้งตน

2) การควบคุมโดยพลเมืองในเขตเลือกตั้งและความรับผิดชอบของผู้แทนทางการเมือง แนวคิดผู้แทนทางการเมืองแบบตัวแทนให้ความสำคัญต่อการควบคุมผู้แทนทางการเมืองในเขตเลือกตั้งโดยพลเมือง เพื่อให้ผู้แทนที่ตนเลือกตั้งมาสามารถนำเสนอความเห็น ความต้องการและผลประโยชน์ที่ตรงกับความต้องการของประชาชนในเขตเลือกตั้ง หากผู้แทนคนใดไม่สามารถปฏิบัติตนดังกล่าวได้ ประชาชนก็สามารถเลือกผู้แทนคนใหม่เข้ามาทำหน้าที่ในการเลือกตั้งครั้งถัดไป กล่าวคือ การทำหน้าที่เสนอความเห็น ความต้องการ และผลประโยชน์ของประชาชนในเขตเลือกตั้งถือเป็นหน้าที่สำคัญที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้

ทั้งนี้ แฮนนาร์ พิทกิน (Hanna Pitkin) นักรัฐศาสตร์และนักปรัชญาชาวอเมริกันยังเสนอว่าแนวคิดผู้แทนทางการเมืองแบบตัวแทน จะช่วยสร้างความเป็นอิสระให้กับผู้ที่ถูกแทน (the autonomy of those being represented) ที่เลือกผู้แทนเข้ามา (the preferences of the represented) เพื่อนำไปใช้ในการประเมินตัวผู้แทนทางการเมือง (ประเมินว่าผู้แทนได้กระทำการใด ๆ ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ออกเสียงเลือกตั้งหรือไม่) กล่าวคือผู้แทนต้องกระทำการต่าง ๆ ในทางที่จะต้องปกป้องรักษาความสามารถของผู้ที่เข้ามาแทนให้สามารถมอบอำนาจและรักษาไว้ซึ่งความพร้อมรับผิดชอบของผู้แทนทางการเมืองให้ได้ (ความพร้อมรับผิดชอบของผู้แทนขึ้นอยู่กับว่าผู้แทนสามารถทำในสิ่งที่ตรงกับความคิดและความต้องการของผู้ออกเสียงเลือกตั้ง และผู้ออกเสียงเลือกตั้งมีความสามารถที่จะเรียกร้องให้ผู้แทนต้องทำแบบนั้นด้วย) อย่างไรก็ตาม พิทกินมองว่าแนวคิด

ผู้แทนทางการเมืองแบบตัวแทนแม้จะมีความต่างจากแนวคิดผู้แทนทางการเมืองแบบได้รับมอบหมาย แต่ทั้งสองแนวคิดควรมีและใช้ควบคู่กันในการนิยามความหมายผู้แทนทางการเมือง ทำให้แนวคิดความเป็นผู้แทนมีลักษณะและธรรมชาติที่ย้อนแย้งกัน

นอกจากนี้ พิทกีนยังได้พัฒนาแนวคิดผู้แทนทางการเมืองให้มีความซับซ้อนและมีรายละเอียดมากขึ้นด้วยในแนวคิดความเป็นผู้แทนแบบทางการ (Formalistic Representation) ของพิทกีนที่ให้ความสำคัญกับการจัดการเชิงสถาบันที่จะเป็นแบบอย่างและริเริ่มความเป็นผู้แทนทางการเมืองจะประกอบไปด้วย 2 มิติ คือ มิติการได้รับมอบอำนาจ (authorization) และ มิติความพร้อมรับผิด (accountability) ในมิติความพร้อมรับผิดนี้สะท้อนถึงแนวคิดผู้แทนทางการเมืองแบบตัวแทนได้อย่างชัดเจน มิติความพร้อมรับผิดจะให้ความสำคัญกับความสามารถของผู้ออกเสียงเลือกตั้งในการลงโทษผู้แทน หากผู้แทนล้มเหลวในการกระทำการใด ๆ ที่สอดคล้องกับความปรารถนาของผู้ออกเสียงเลือกตั้งโดยทั่วไปแล้วความสามารถดังกล่าวจะทำได้โดยอาศัยการเลือกตั้งเพื่อเปลี่ยนผู้แทนที่ล้มเหลวเหล่านี้ให้ออกจากตำแหน่งหรือการทำให้เกิดการตอบสนอง (responsiveness) ของผู้แทนต่อผู้ออกเสียงเลือกตั้ง นอกจากนี้ มิติการพร้อมรับผิดยังช่วยในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับบทบาทของผู้แทนทางการเมืองโดยให้ความสำคัญกับ 2 โจทย์การวิจัย คือ หนึ่ง อะไรคือกลไกการลงโทษที่ผู้ออกเสียงเลือกตั้งสามารถใช้ในการให้ผู้แทนพร้อมรับผิดต่อผู้ออกเสียงเลือกตั้ง และ สอง ผู้แทนได้ตอบสนองต่อความพึงพอใจของผู้ออกเสียงเลือกตั้งหรือไม่ อย่างไรก็ตาม การประเมินผู้แทนด้วยเกณฑ์ตามมิติความพร้อมรับผิดยังขาดมาตรฐานที่ชัดเจนเพื่อบ่งชี้ว่าผู้แทนควรประพฤติปฏิบัติตนให้ดีมากน้อยเพียงใดถึงจะเรียกได้ว่ามีความพร้อมรับผิดต่อผู้ออกเสียงเลือกตั้ง

การให้ความสำคัญต่อการตอบสนองและความพร้อมรับผิดของแนวคิดผู้แทนทางการเมืองแบบตัวแทนที่ผู้แทนต้องสะท้อนผลประโยชน์ของผู้ออกเสียงเลือกตั้งในพื้นที่สอดคล้องกับการพัฒนาเชิงสถาบันและการออกแบบระบบ

เลือกตั้ง/เขตพื้นที่การเลือกตั้ง ทำให้เกิดงานศึกษาเกี่ยวกับผลประโยชน์เชิงพื้นที่ (territorial interests) ได้ส่งผลต่อกระบวนการนิติบัญญัติ โดยให้ความสำคัญกับการตอบสนองต่อความพึงพอใจทางนโยบายของผู้ออกเสียงเลือกตั้งและวิธีการที่ผู้ออกเสียงเลือกตั้งจะทำให้ผู้ปกครองที่มาจากเลือกตั้งต้องมีความพร้อมรับผิดชอบ อย่างไรก็ตาม มีข้อสังเกตความเป็นผู้แทนเชิงพื้นที่ (territorial representation) ส่งผลต่อความพร้อมรับผิดของผู้แทนที่มีต่อประชาชน แม้ในทางทฤษฎีการมีขนาดพื้นที่ของความเป็นผู้แทนที่เหมาะสมจะช่วยทำให้เกิดการแบ่งแยกพื้นที่ของการสร้างการตัดสินใจให้ผู้แทนมีความใกล้ชิดกับประชาชนมากขึ้น โดยเฉพาะในประเด็นทางนโยบายสาธารณะที่เกี่ยวข้องกับการจัดบริการให้กับบุคคล อาทิ การสาธารณสุข การศึกษา และสวัสดิการสังคม แต่โดยข้อเท็จจริงแล้วยังขาดหลักฐานที่ประจักษ์ชัดอันสามารถพิสูจน์ได้ว่าการเลือกตั้งในพื้นที่ต่าง ๆ จะช่วยทำให้เกิดช่องทางที่มีประสิทธิผลของผู้ออกเสียงเลือกตั้งในการประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้แทน ขณะเดียวกันแนวคิดผู้แทนทางการเมืองแบบตัวแทน ก็ส่งผลต่อการออกแบบและการกำหนดคุณลักษณะของสภานิติบัญญัติที่มองว่าควรทำหน้าที่เป็น ไมโครโซม หรือ ภาพจำลองสังคมขนาดใหญ่ (microcosm of society at large) โดยให้ผู้แทนในสภาควรสะท้อนถึงคุณลักษณะของผู้ออกเสียงเลือกตั้งในเชิงสังคมและประชากร อาทิ ชนชั้น เพศสภาพ อายุ การศึกษา ศาสนา ชาติพันธุ์ ฯลฯ (โดยอิงบนความเข้าใจว่าการมีผู้แทนที่มีคุณลักษณะบางอย่างร่วมกับผู้ออกเสียงเลือกตั้งก็จะช่วยให้ผู้แทนสะท้อนความต้องการของผู้ออกเสียงเลือกตั้งได้) แม้ว่าจะมีข้อท้าทายในเชิงสถิติในการกำหนดสัดส่วนและสัดส่วนตัวอย่างของความเป็นผู้แทนให้สะท้อนคุณลักษณะดังกล่าวจากจำนวนประชากรโดยรวม อย่างไรก็ตามการให้สภามีผู้แทนที่มีคุณลักษณะใกล้เคียงกับผู้ออกเสียงเลือกตั้งให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้เป็นวิธีการที่ช่วยแก้ไขปัญหาของการใช้ประชาธิปไตยทางตรง (direct democracy) ที่แม้จะให้ประชาชนทุกคนสามารถลงมือปฏิบัติและตัดสินใจตามความต้องการของตนเองโดยตรง แต่ก็เป็นไปได้ยากในเชิงปฏิบัติ

สถาบันพระปกเกล้าดำเนิน

โครงการพัฒนาผู้นำภาครัฐแห่งอนาคต

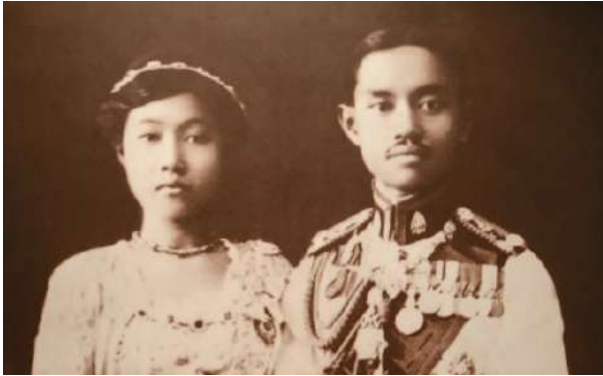
สำหรับศิษย์เก่าสถาบันพระปกเกล้า กลุ่มที่ 2 ประเทศอังกฤษ

สถาบันพระปกเกล้า โดย ดร.ฉวีลวดี บุรีกุล รองเลขาธิการสถาบันพระปกเกล้า นำคณะนักศึกษาเข้าร่วมอบรมโครงการพัฒนาผู้นำภาครัฐแห่งอนาคตฯ กลุ่มที่ 2 ประเทศอังกฤษ ระหว่างวันที่ 21-30 มกราคม 2567 ณ สาธารณรัฐสิงคโปร์ โดยโครงการดังกล่าวเป็นความร่วมมือระหว่างสถาบันพระปกเกล้า มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี (Nanyang Technological University) และองค์กรการกุศลมูลนิธิเทมาเส็ก (Temasek Foundation International) สององค์กรชั้นนำของสาธารณรัฐสิงคโปร์ โดยเป็นการศึกษาอบรมด้านความเป็นผู้นำ การพัฒนาคุณภาพเมืองที่ยั่งยืน การจัดการนโยบายสาธารณะ การพัฒนาคุณภาพชีวิต นวัตกรรมอัจฉริยะ จากคณาจารย์และผู้เชี่ยวชาญชั้นนำ รวมไปถึงการศึกษาดูงานนอกสถานที่จากตัวอย่างหน่วยงานอันเป็นเลิศของสาธารณรัฐสิงคโปร์ เพื่อสร้างบุคลากรภาครัฐสามารถนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้ไปพัฒนาและประยุกต์ใช้ในหน่วยงานองค์กรของตนให้เป็นอย่างดีมีประสิทธิภาพและเป็นประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติต่อไป

ปกเกล้าธรรมราชา ..

ทรงอภิเษกสมรส

พระที่นั่งวโรภาสพิมาน พระราชวังบางปะอิน คือ สถานที่ซึ่งพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ประกอบพิธีอภิเษกสมรสพระราชทาน สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้าประชาธิปกศักดิเดชน์ฯ กรมขุนสุโขทัยธรรมราชา กับหม่อมเจ้าหญิงรำไพพรรณี นับเป็นการอภิเษกสมรสตามกฎหมายเทียบราวว่าด้วยการเสกสมรสแห่งเจ้านายในพระราชวงศ์คู่แรก

หลังจากทรงลาผนวชแล้ว สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอฯ ทรงมีหนังสือกราบบังคมทูลพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตอภิเษกสมรส ความตอนหนึ่งว่า

“บัดนี้ ข้าพระพุทธเจ้า ได้ปฏิพัทธ์รักใคร่กับหม่อมเจ้าหญิงรำไพพรรณี ธิดาแห่งเสด็จน้ำ และ ข้าพระพุทธเจ้าอยากจะได้ใคร่ทำการสมรสกับเจ้าหญิงนั้น”

หม่อมเจ้าหญิงรำไพพรรณี พระธิดาในพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงสวัสดิวัตน์วิศิษฎ์ พระอนุชาในสมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ซึ่งสมเด็จพระพันปีหลวง ได้ทรงอุปถัมภ์ท่านหญิงมาตั้งแต่พระชันษาได้ 2 ปี

พระราชพิธีอภิเษกสมรสครั้งนั้นมีการริเริ่มแบบอย่างธรรมเนียมใหม่ เช่น มีการตั้งกระทู้กราบทูล และทูลถามคู่อภิเษกสมรสถึงความสมัครใจของทั้งสองฝ่าย และการทรงลงพระปรมาภิไธยมีพระบรมวงศ์ และข้าราชการ ลงพระนามและลงนามเป็นพยานในสมุด “ทะเบียนแต่งงาน”

หลังจากทรงอภิเษกสมรสทั้งสองพระองค์ประทับ ณ พระตำหนัก ซึ่งสมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้สร้างขึ้น เพื่อพระราชทานเป็นของขวัญในบริเวณที่ดินริมคลองสามเสน ซึ่งพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวพระราชทานนามว่า “วังสุโขทัย” ทรงดำรงพระองค์เป็นแบบอย่างของสังคมสยาม ให้นิยมการมีภรรยาเพียงคนเดียว

สารคดีเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว
ทรงอภิเษกสมรส

หนังสือของสถาบันพระปกเกล้า ชุด The Animal สารพัดสัตว์

ควีรางวัล Best Short Form Content

จากเวทีภาพยนตร์นานาชาติ ASIAN ACADEMY OF CREATIVE AWARDS 2023

วันที่ 17 มกราคม 2567 นายวีระศักดิ์ แสงดี ผู้กำกับ ภาพยนตร์ รางวัลนานาชาติ นำรางวัลหนังสือของสถาบันพระปกเกล้า ชุด The Animal สารพัดสัตว์ **ควีรางวัล Best Short Form Content** จากเวทีภาพยนตร์นานาชาติ ASIAN ACADEMY OF CREATIVE AWARDS 2023 มามอบให้แก่สถาบันพระปกเกล้า ทั้งนี้ หนังสือ

ดังกล่าวสะท้อนพฤติกรรมของผู้ใหญ่ในสังคมที่ไร้วินัย ไร้เหตุผล ไร้ความรับผิดชอบ ไร้ความซื่อสัตย์ และไร้จิตสำนึก ถ้าเด็กๆ ได้เห็นการกระทำที่น่ารังเกียจเหล่านี้บ่อยๆ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า เด็วยุคจีน...เด็วยุคเด็ก ๆ ก็ทำตาม...เด็วยุคก็ติดเป็นนิสัย...แล้วอีกหน่อย ประเทศไทยจะเป็นอย่างไร เพราะฉะนั้น “เรื่องเลว ๆ อย่าปล่อยให้ชิน”

สถาบันพระปกเกล้า

120 หมู่ 3 ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติฯ
อาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น 5 ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง
เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร 10210
โทรศัพท์ 0-2141-9754 โทรสาร 0-2143-8186

ชำระค่าบริการเป็นเงินเชื่อ
ใบอนุญาตที่ 23/2553
ปณฝ.ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติฯ

เหตุที่ขัดข้องนำจ่ายผู้รับไม่ได้

- 1. จำนวนไม่ชัดเจน
- 2. ไม่มีเลขที่บ้านตามจำนวน
- 3. ไม่ยอมรับ
- 4. ไม่มีผู้รับตามจำนวน
- 5. ไม่มารับภายในกำหนด
- 6. เลิกกิจการ
- 7. ย้าย ไม่ทราบที่อยู่ใหม่
- 8. อื่นๆ

ลงชื่อ

หากท่านใดสนใจรับจดหมายข่าวสถาบันพระปกเกล้า กรุณาแจ้งชื่อ นามสกุล ที่อยู่ และเบอร์โทรศัพท์ มาตามที่อยู่ด้านบนนี้หรือ E-mail : kpi_newsletter@kpi.ac.th และ Facebook : สถาบันพระปกเกล้า